

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno disertanta:	Mgr. Lukáš Hrdlička
Téma práce:	Hybrid Mismatches After the ATAD Theoretical Aspects of International Cooperation in Tax Matters
Rozsah práce:	193 stran
Datum odevzdání práce:	15. září 2020

1. Aktuálnost tématu

Disertant si zvolil problematiku hybridních nesouladů jako podmnožiny problematiky mezinárodního zdanění v širším rámci opáření přijímaných proti daňovým únikům. Jedná se o téma navýsost aktuální, k němuž se dosud v české odborné literatuře v podstatě nikdo hlouběji nevěnoval. Jedná se o vysoce specializovanou oblast přímého zdanění s přeshraničním prvkem a vzhledem k novosti tématu je práce skutečně vítaným příspěvkem. I z hlediska budoucí právní úpravy a hojným námětům de lege ferenda se jedná o téma bezpochyby přínosné.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Vzhledem k tomu, že se jedná o problematiku velmi sofistikovanou a v českém prostředí dosud podrobněji nezpracovanou, je nutno vyzdvihnout disertantovu skvělou orientaci v relevantních zahraničních zdrojích a bohaté teoretické zázemí, z něhož práce vychází. Autor zkoumá propojení výchozích principů přeshraničního zdaňování s mezinárodně-politickým úhlem pohledu, které se následně promítají do konkrétních právních úprav (OECD, EU i tuzemské). Pokud jde o metody použité v práci, autor vyzdvihl metodu analytickou, doktrinní diskusi a pokud použil empirický výzkum, ten pouze citacemi empirických prací autorit, z jejichž zdrojů čerpal. Podle mého názoru chybí zmínka o komparativní metodě, která je v práci také správně použita, jelikož se jedná o téma s mezinárodním přesahem a tato by každopádně chybět neměla. Práce je sepsána v anglickém jazyce, což je nutno ocenit, obzvláště vzhledem k mezinárodnímu rozměru problematiky, nutno podotknout, že i její překlad či výtah z ní v českém jazyce by byl jistě vítaným počinem.

3. Formální a systematické členění práce

Práce je členěna do devíti kapitol: 1) Úvod, 2) Uvedení do problematiky: právní systém a jeho propojení s mezinárodním zdaněním, 3) Prolog: hybridní nesoulady a jejich příklady, 4) Mnoho povyku pro nic? Výsledek hybridních nesouladů, 5) Zkrocení zlé ženy: linking rules v projektu BEPS, Akce 2 a ATAD – optimální řešení?, 6) Jak se vám líbí: alternativní řešení hybridních entit, hybridních finančních instrumentů a hybridních plateb, 7) Komédie plná omylů: implementace ATADu protihybridními opatřeními v České republice, 8) Konec dobrý všechno dobré: použití koordinačních pravidel k vyřešení hybridních nesouladů v právu EU, 9) Epilog: shrnutí a závěry. Nechybí ani **Shrnutí** v českém a anglickém jazyce. Protože jde o práci zpracovanou v angličtině, české resumé by si zasloužilo být obsáhlejší a více zasazené do celostního rámce.

4. Vyjádření k práci

Práce se věnuje úzce specializovanému tématu některých hybridních nesouladů a jejich řešením v právní úpravě jak celosvětově přijímané na úrovni OECD, tak následované Evropskou unií (směrnice) a jejím prostřednictvím také promítnuté do českého právního řádu, konkrétně ustanovení §23h zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Pravidla pro řešení hybridních nesouladů, které vznikají v důsledku rozdílné právní kvalifikace entit, plateb nebo finančních nástrojů by měla předcházet nechtěné erozi základu daně. Pravidla dosud přijatá na společném základě se vztahují pouze (s ohledem na proporcionalitu) na přidružené osoby, s hranicí pro posouzení podílu na základním kapitálu, hlasovacích právech, nebo na zisku alespoň 50 %.

Po stručném zasazení hlavního tématu práce do rámce mezinárodně politických snah ztělesněných projektem BEPS o zajištění zdanění tam, kde dochází k vytváření hodnoty, se možná až příliš rychle dostáváme k jádru tématu, kterým je část opatření k zamezení hybridních nesouladů. Autor si jasně vymezil hranice práce, a přestože hlouběji neanalyzuje další hybridní nesoulady např. stálých provozoven nebo časové, tyto uvádí a dostatečně charakterizuje, čímž dává za dost konceptu OECD, z něhož opatření k zamezení hybridních nesouladů vyvěrají. Pouze okrajově se zmiňuje o přerozdělovacím mechanismu v rámci harmonizace základu daně z příjmů právnických osob. Silnější provazba na toto téma by sice byla přínosná vzhledem k jednomu z hlavních sdělení práce, kterým je kritika toho, že stávající uchopení hybridních nesouladů se omezuje na „pouhé“ formální jedno zdanění namísto dle autora správnějšího směřování k jednomu věcnému zdanění, ale obsahově by toto tvořilo samostatnou dizertační práci, jak ostatně autor sám trefně konstatuje. Pro účely předložené práce považuji alespoň přiblížení se blízkému tématu za dostatečné, závěrečnou otázkou na disertanta pak nastíním, jaké autorovo vymezení se k tématu CC(C)TB bych považovala za přínosné.

Až ve čtvrté kapitole se dostáváme k politicko-ideologickému historickému exkurzu, kde se dozvídáme příčiny a východiska, která historicky předcházela dnešní potřeby řešení hybridních nesouladů. Tuto kapitolu považuji za velmi zajímavou a uměla bych si ji představit i hned za úvodem práce.

V další části nacházíme komplexní rozbor doporučení OECD v rámci Akce 2 BEPS a na ně navazující řešení zvolené v EU, které pravidla nastavená OECD do značné míry kopírují. Autor se pouští do poměrně razantní kritiky konkrétního provedení především směrnice ATAD. „Linking rules“ mají vícero nedostatků a disertant detailně analyzuje nejen, v čem tyto nedostatky spatřuje, ale také navrhuje, jak by je doplnil, resp. spíše zcela nahradil alternativním řešením. Přestože jednoznačně preferuje použití koordinačních pravidel před „linking rules“, dozvídáme se i o nedostacích navrhované alternativy, za jeden z nejpodstatnějších lze považovat situaci, kdy nebudou přijata podstatnou částí států, v tom případě je nutno uvažovat o jejich doplnění např. opět „linking rules“. Touto optikou by bylo lze považovat „linking rules“ za první fázi, reálně dosažitelnou na půdě OECD a následně převzatou také EU.

Závěrečné kapitoly práce se věnují následné transpozici do českého právního řádu, podrobené opět výrazné kritice, autor uzavírá diskurz optimistickým námětem na možnost vydat se lepší cestou koordinačních pravidel než spokojením se s polovičatým řešením prostřednictvím „linking rules“, což by bylo možno dosáhnout i na české scéně, a přitom by mohla Česká republika dostat implementaci zajištěním cíle, k němuž ji sekundární právo EU zavazuje.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíle bylo zcela jistě prací dosaženo. Disertant prokázal detailní znalost problematiky, perfektní orientaci nejen v otázkách spojených s tématem, ale i v širším kontextu mezinárodního zdanění a celosvětové spolupráce v oblasti přímého zdanění.
Samostatnosti při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Autor přistoupil k tématu tvůrčím způsobem a je patrný tvůrčí charakter zpracování i závěrů práce.
Logická stavba práce	Práce je systematicky členěna, a přestože by bylo možno skládat jednotlivá témata vícero způsoby, sled témat zvolený disertantem, jakož i rozsah věnovaný jednotlivým problémům, hodnotím kladně.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Práce vykazuje vysokou četnost práce se zdroji, vždy řádně citovanými. Vzhledem k nedostatku zdrojů k jádru tématu v českém jazyce je naprostá většina v anglickém jazyce.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka provedené analýzy je nadstandardní. Autor dospívá k řadě návrhů de lege ferenda, i když převažují návrhy systémové, nad konkrétními.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úpravu práce shledávám vynikající. Kvituji přehledná schémata, text je srozumitelný a v dobrém formátu.
Jazyková a stylistická úroveň	K jazyku ani stylistice nemám žádné výhrady.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Jak byste přeložil termín „linking rules“ a proč považujete koordinační pravidla za podstatně lepší způsob k zamezení efektům hybridních nesouladů? Nejedná se o způsob řešení vedoucí k de facto témuž výsledku: jednomu formálnímu zdanění? Nebylo by nutno nejprve sladit účetní systémy a následně ty daňové k tomu, aby se dosáhlo skutečného a pouze jednoho věcného zdanění téhož příjmu?

Nesměřuji výhrady a doporučení obsažené ve Vaší práci spíše k řešení jakéhosi „minimálního globálního zdanění“, obdobného tomu, které nyní v OECD vzniká primárně pro digitální oblast tzv. Pilíř 2 (Globe - The Global Anti-Base Erosion Proposal), především tzv. undertaxed payment rule – zamezení odpočtu od základu daně či zdanění u zdroje v případě nezdanění?

Problém s určením, kde je vytvářena hodnota, se se vzrůstajícím podílem digitální ekonomiky značně relativizuje, povede podle vás k razantnější změně daňově politických cílů jednotlivých států i mezinárodních společenství?

Považoval byste nařízení jako harmonizační nástroj ve věcech hybridních nesouladů, event. obecně opatření k zajištění jednoho věcného zdanění jako vhodnější formu než směrnice? Diskuse na toto téma v EU proběhla a zatím nedošlo k souladu nad tím, že by členské státy byly jednotně připraveny k tomu vzdát se další části své suverenity, tentokrát tvorby daňové politiky v oblasti daní z příjmů. Můžete to stručně rozvést?

7. Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.

V Praze 26. října 2020

JUDr. Martina Matejová, Ph.D.
oponent